

De bescherming van de grauwe kiekendief (*Circus pygargus*) in 1978

door G. DECREM

De grauwe kiekendief is een zeer schaarse zomer-vogel in België: het aantal broedvogels is sedert jaren geleidelijk teruggelopen tot 20 en soms tot minder dan 10 koppels. Wanneer deze prachtige vogels een woon-gebied uitkiezen, gaat hun voorkeur hoofdzakelijk naar terreinen in de nabijheid van het nest, waar zij zwierig, op enkele meters boven de grond, kunnen jagen. Maar voor het welslagen van het broedsel is een rustige en ongestoorde omgeving onontbeerlijk.

Hoewel een kortstondige menselijke aanwezigheid niet noodzakelijk een storende invloed heeft, stelt de grauwe kiekendief ze niet op prijs, en talrijke koppels werden van hun nesten verdreven door onbezonnen waarnemers die de bescherming niet ten harte nemen. Zij overtreden trouwens het koninklijk besluit (koninklijk besluit van 27 februari 1972, art. 3, § 2) dat verbiedt beschermde vogels te storen.

Ook fotografen en cineasten kunnen aanzienlijke schade aanrichten, wanneer zij nalaten de nodige voorzorgen te nemen. Indien de ouders het nest te lang verlaten blijven de eieren en jongen te lang onbewaakt, en lopen ze gevaar door behaarde of bepluimde predatoren geroofd te worden.

Het is derhalve onverantwoord een soort die overal met uitsterving is bedreigd zo lichtzinnig aan gevaar bloot te stellen. Daarom heeft de voorzitter, de heer Edgar Kesteloot zoals vorig jaar, een beroep gedaan op Luitenant-generaal Van Wanzele, kommandant van de Rijkswacht, en de medewerking gevraagd van de brigades die de bewaking der woongebieden van de kiekendief onder hun bevoegdheid hebben. De rijkswachters hebben doeltreffend tot de bescherming bijgedragen en onze medewerkers en beëdigde bewakers een flinke hand toegestoken. Dank zij hen slaagden vele broedgevallen. Wij zijn Luitenant-generaal Van Wanzele en zijn manschappen voor deze hulp bijzondere dankbaar.

De menselijke tussenkomst kan alleen nuttig zijn wanneer ze met kennis van zaken gebeurt en op de bescherming is afgestemd. Zo zijn we er in 1978 in geslaagd een nest met jongen te redden. Een koppel had wegens de stijging van het waterpeil zijn vroeger nestgebied verlaten, en de bruine kiekendief (*Circus aeruginosus*) had de plaats van zijn grauwe neef ingenomen. Wij weten bij ondervinding dat de bruine

kiekendief niet in allerbeste verstandhouding leeft met de grauwe, vooral op beperkte oppervlakten zoals het in onze Belgische broedgebieden meestal het geval is. Het mannetje bruine kiekendief zat onophoudelijk het grauwe koppel achterna, tot ze uiteindelijk het gebied verlieten. Het woongebied van 1977, op 700 m van dat waar de bruine kiekendief zich had gevestigd, was met 50 cm water bedekt. Met spaden, schoppen, harken en drietanden hebben we met man en macht de afwateringsgreppel verbreed om de afwatering van het terrein te bespoedigen. Tien dagen later vestigde het koppel zich in het drooggelegde gebied. Op het einde van de zomer vertrokken de vogels in gezelschap van drie flinke juvenielen naar hun winterkwartier.

Zoals altijd hebben waarnemers getracht van onze inspanningen misbruik te maken, maar ze werden door de beëdigde B. N. V. R.-bewakers onverbiddelijk weggestuurd. Wanneer kiekendieven door verstoring uit een voor hen gunstig gebied worden verdreven, zoeken ze oorden op die vaak rustiger maar totaal ongeschikt zijn, zoals graan, koolzaad of maïsvelden.

Voor de jongen is deze keus meestal katastrofaal. Dit jaar hebben we nog jongen moeten verplaatsen omdat ze gevaar liepen door de maaimachine gedood te worden.

De operatie verliep vlot en drie jongen groeiden uit tot flinke vogels die naar Afrika konden vertrekken.

Een ander koppel had zich zoals vorig jaar eveneens in een zeer gevaarlijk gebied gevestigd. Met de hulp van de Rijkswacht hebben we ze bewaakt: nieuwsgierigen werden op afstand gehouden en de eigenaar van het terrein werd op de hoogte gebracht met het oog op het welslagen van het broedgeval. Ook deze drie konden in prima konditie naar het zuiden vertrekken. De koppels die in Frankrijk broeden staan eveneens sedert enkele jaren onder onze hoede. Al deze broedgevallen zijn geslaagd, behalve twee die door een hevige storm werden vernield.

Onze suksessen hadden helaas ook een schaduwzijde. Te laat werd ons meegedeeld dat een landbouwer een nest met drie jongen had weggemaaid en deze van honger waren omgekomen. De brave man

wist dat de grauwe kiekendieven beschermd zijn, en met de beste bedoelingen bezielde had hij de jongen, die door de adulte vogels verlaten waren, met graan gevoederd, omdat hun nest in een tarweveld stond. Een logische maar helaas verkeerde gevolgtrekking. Toen we ter plaatse kwamen waren ze reeds de hongerdood gestorven.

Onze aktie is in 1978 toch zeer positief geweest, en de belangrijke inzet die op het spel staat, spoort ons aan ze in de toekomst onverminderd voort te zetten.

Indien we de grauwe kiekendief als broedvogel in ons land willen bewaren, moeten alle gevaren waarvan deze soort blootgesteld staat zorgvuldig worden

vermeden. Onze vereniging heeft reeds 144 ha ter beschikking van deze vogels gesteld. Hoofdzak is dat zij er ongestoord en veilig kunnen overleven en zich voortplanten. Dit zou niet alleen onze taak verlichten maar tevens de soort ten goede komen.

Tenslotte nog enkele woorden van dank aan Mevr. C. Blondiaux en de heren G. Robbrecht, B. Dubois, R. Lebon, P. Patiny en J. Dumonceaux die tot dit succes hebben bijgedragen en geld, noch inspanningen, noch tijd hebben gespaard om een waardevolle maar soms ondankbare taak te helpen volbrengen. Ook de heren H. Lejuste en Dropsy, eigenaars van de broedgebieden, die ons vrij lieten bewegen op hun eigendommen, verdienen alle lof en onze hartelijkste dank.

De werkgroep chiropterologie van de B.N.V.R.

door R. JOORIS

Eind 1974 werden 35 km mergelgangen te Zichen-Zussen-Bolder onder het beheer geplaatst van de B.N.V.R.

Meteen ging onze vereniging haar doelstellingen verruimen door, als private organisatie, een eerste stap te zetten tot het soortgericht faunabeheer.

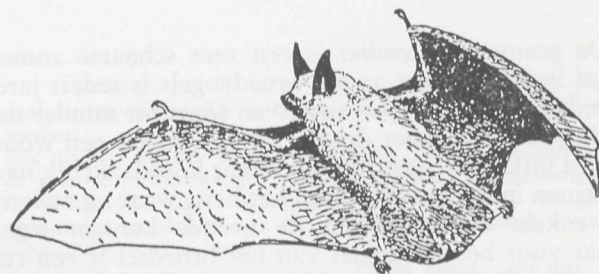
Het beheer van vleermuizenreservaten is immers een dringende noodzaak geworden want in de meeste Westeuropese landen doet zich een onrustbarende daling voor van de vleermuizenpopulaties.

Door afgravingen is er in de St-Pietersberg een winterpopulatie van 4.000 dieren verloren gegaan. Talrijke groeven en grotten in ons land zijn, tengevolge van overdreven rekreatie of vuilstortingen, waardeloos geworden voor vleermuizen. De kraamkamers van de vale vleermuis (*Myotis myotis*) en de grote hoefijzerneus (*Rhinolophus ferrumequinum*) zijn uit de Caestertgroeve verdwenen.

De dwarsoor (*Barbastella barbastella*) wordt nog slechts sporadisch waargenomen en de kleine hoefijzerneus (*Rhinolophus hipposideros*) staat op het punt uit onze inlandse fauna te verdwijnen. Al deze vaststellingen gaan tevens gepaard met een daling van de totale vleermuizenpopulatie...

Ondertussen kon conservator R. Gilson vaststellen dat de bescherming en het beheer van de groeve te Zichen resultaten boekte. Onderhandelingen voor het behoud van andere groeven en natuurlijke grotten worden dan ook verder doorgevoerd.

In Laag-België richten we ons tot het beheer van oude ijskelders en forten. Ook hier komt duidelijk tot uiting dat « rustwaarborg » het vleermuizen aantal in dergelijke verblijven doet toenemen.

De ijskelders onder het beheer van onze vereniging zijn, door hun ideale interne wintertemperaturen, een winterrefugium voor algemeen voorkomende soorten zoals watervleermuis (*Myotis daubentoni*) en baardvleermuis (*Myotis mystacinus*) maar ook voor zeldzame soorten als franjestaart (*Myotis nattereri*) en wimpervleermuis (*Myotis emarginatus*).

Om de vleermuizen bij het grote publiek in een beter daglicht te plaatsen wordt er door de vereniging een edukatieve monografie uitgegeven. Promotiefolders zijn verzonden naar de onderwijsinstellingen in ons land. Door de begripvolle medewerking van de leraren biologie en het onderwijzend personeel werden er lessen biologie gewijd aan deze merkwaardige zoogdieren, terwijl er tevens talrijke folders verspreid werden onder de leerlingen.

Ook de B.R.T.-aktie in de reeks ALLEMAAL BEESTJES en de folderverkoop door de Wielewaaljongeren en de Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie kenden een onverwacht succes. De jeugd blijkt gesensibiliseerd te zijn voor deze geheimzinnige fladderdieren!

Dank zij de verkoop van deze folders en spontane giften kunnen we nu reeds rekenen op een goed gespijsd VLEERMUIZENFONDS. We hopen dan ook op de financiële steun van onze leden. Stortingen op onze rekening met de vermelding « steun vleermuizenfonds » zijn steeds welkom want in de toekomst zijn talrijke activiteiten gepland: beheerswerken aan ijskelders, oprichten van nieuwe vleermuizenreservaten in mergel- en steengroeven en het plaatsen van vleermuizenkasten in diverse natuurgebieden.